24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6506 — 2 ՅՈՒՆԻՍ 1907 — ՇԱԲԱԹ — 4 ՃԷՄԱԶԻ-ԻԼ-ԷՎՎԷԼ 1325 — 15 JUIN 1907 — 24me année № 6506

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՕԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ 80 Գրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 105 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆրք.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԴԱԽԵՐԸ ՄԵԿ ՎՐԱՑ
20 հատ 1 գրուշոց փուլ
1 մեծ. հատուով կ'բձդուցուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درعبه ده غلطه · اره ولك غزته سی اداره خانه سی

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ՓԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ԻՆՉ Է ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԻՆՉ Է ՈՃԸ

Ճարտարապետութիւնը գեղարուեստական ճիւղերէն մէկն է, քանի որ գծագրական նրբութիւններ և կանոններ կը պարունակէ իր մէջ։ Օկիսթ երեւելի ճարտարապետը զայն «քոյր նկարչութեան և արձանագործութեան» կոչած է։ Բայց մենք պիտի ըսենք թէ անիկա ուրիշ գիտութիւններէ աւելի կարեւոր է, երբ կերպով մը ընդհանուր աշխարհի գաղափարներուն, պէտքերուն և փափաքներուն թարգմանն է եղած։ Ճարտարապետական գործերը ամէն ազգի և ժողովրդեան ճշմարիտ պատմութիւնը կրնան համարուիլ։ Հին ազգերու գործերէն մնացորդ հետքերը շատ անգամ անոնց պատմութիւններուն պակասները լրացնելու կը ծառայեն։ Հետեւաբար ընդհանուր արուեստներուն մայրը կոչուելու իրաւունք ունի։

Եթէ ճարտարապետութիւնը գիտական գործերուն ամէնէն հինը և անոնց մայրը չնկատուի իսկ, դարձեալ սա անուրանալի է որ ճարտարապետութիւնը բնութիւնը կեղծելէ աւելի նոր բնութիւն մը ստեղծելու կը նմանի. ասոր համար գիտութեան ամէնէն ուղիղ յայտնութիւնը որ բնութեան թարգմանն է, յատկապէս ճարտարապետութեան պէտք է վերագրել։ Քարէ օրինակ մը կամ ոնէ պատկեր մը չինող արուեստագէտ մը իր գաղափարին ծնունդ տալու և արտայայտելու համար՝ բնութեան մէջ սիրուն և գեղեցիկ օրինակներ կը փնտռէ և այս օրինակները ըստ կարելւոյն կեղծելով՝ իր մտադրած գաղափարին դրծադրութեանը պատեհ կ'ըլլայ, մինչդեռ ճարտարապետը այն տեսակ օրինակ մը չունի, տիեզերքի և արարածներուն ոչ մէկը իր օրինակ առնելով նպատակը կ'իրականացնէ, մտադրած օրինակը, չնած գործը իր երեւակայութենէն ծնունդ կ'առնէ, հետեւաբար բնութիւնը չէ թէ նոյնութեամբ կ'ընդօրինակէ, այլ բնութեան օրէնքները կեղծելու կը սոխպուի։

Ճարտարապետութեան մէջ երկու եղբեր կան, որոնք թէև զատ զատ գիտութիւններ են, բայց ամէն ճարտարապետ պարտի իւրացնել զանոնք։ Ասոնցմէ մէկը շինողութիւն կամ ճարտարապետութիւն և միւսը գիտական ուսումնասիրութիւն կը կոչուի։ Ճարտարապետ մը այս երկու գիտելիքները սեպհականացնելով իր յղացածը գործադրելու և գիտականօրէն գեղեցկացնելու համար պարտաւոր է երկուքը մէկ գիտութիւն համարիլ։ Ճարտարապետ մը չէնք չինելու հանգամանքով ներկայացած ատեն, չէնքին մէջ սպառելի նիւթեղէնները բաժնելով անոնց տոկունութիւնը, ծանրութիւնը կը հաշուէ, ի՛նչպէս գործածուիլը կ'որոշէ և թէ՛ հաստատուն և թէ պէտքերուն դոհացում տալու կերպով մը կը պարտուտէ։ Իսկ գիտական մարդ եղած պահուն կը խորհի թէ չէնքը ի՛նչպէս տեսնողին հիացումին արժանացնէ, շքեղութեան ազդեցութիւնը ներգործող գծեր, զարդեր, պարապ կամ լեցուն մասեր, ելքեր ծրագրէ։ Ուրեմն ճարտարապետութիւնը լոկ չէնք չինելուն մէջ չի կայանար, այլ իրենց յատուկ մասերով և նորաձեւութեամբ բնական օրէնքները, գեղեցկութիւնները յարգելով։

Բաղաքակրթութիւնը չծաղկած երկիրներու մէջ իսկ բաղմաթիւ չէնքեր կը գտնուին, սակայն քաղաքակրթուած երկիրներուն մէջ ճարտարագիտութիւնը իր գործերը, օրինակները ցոյց կուտայ։

Մասնաւորապէս կ'երկրորդենք թէ ճարտարապետութիւնը մարմնացնող երկու եղբերը իբր զատ զատ գիտութիւն պէտք չէ ընդունիլ, քանի որ առանց միոյն չինուելիք չէնք մը ճարտարագիտական բոլոր կանոնները չկրնար մարմնացնել իր վրայ։ Բայց դժբախտաբար շատեր՝ աւելորդ բան մը կը համարին գործին գեղեցկութեան համար սպառած դրամը և այսպէսով տեղի կուտան օր ըստ օրէ հանրութեան գաղափարը սահմանափակելու իրենց անհաշիւ և ոչ թէ ճարտարապետին ճաշակաւ չինուած չէնքին մէջ։ Դիտութեան օրէնքի առաջացած և հետզհետէ նորութիւններու վերահասու եղած ըլլալը ասկէ է որ կը յայտնուի։

Ամէն ճարտարապետ գիտական տեղեկութիւններէ զատ գծագրութեան և երկրաչափութեան, մեքենագիտութեան և նման մաթեմատիքական գիտութիւններու, պատմութեան, առողջաբանութեան, երկրին օրէնքներուն տեղեակ ըլլալու է։

Ճարտարագիտութեան մէջ գեղեցկութեան հետ միացող երկու յատկութիւններ կան, որոնք յարմարութիւն և հաստատութիւն կը կոչուին։

Յարմարութիւնը՝ չէնք մը ինչ նպատակով որ չինուի, անոր յարմարցնելուն, չէնքին իւրաքանչիւր մասերը ինչի որ պիտի յատկացուին անոր ամէնէն աւելի վայելող ձեւը տալուն մէջ կը կայանայ, ինչպէս դրան մը ձեւը կորնթարթ՝ այսինքն վրան ուռուցիկ եթէ ըլլայ, ներս մանողը չընդունելու կերպով կ'ազդէ դիւոդին, մինչդեռ գոգաձեւ կամ փորուած եղած ատեն ինքնիրեն բացուելու տրամադրութիւն ցոյց կուտայ կարծես։ Այս յարմարութիւնը ամբողջ չէնքին մասերուն մէջ եթէ յարգուի, անոր լրջութիւն մը, յատուկ էութիւն մը կ'ընծայէ։ Շէնք մը հեռուէն տեսնուած պահուն ինչ ըլլալը իւրովի յայտնելու է։ Եթէ այս հանգամանքը փութով հասկցուի, յարմարութեան պայմաններով պատրաստուած կ'ըլլայ չէնքը, ինչ որ գեղեցկութեան առաջին պայմանն է։

Ճարտարապետութեան երկրորդ յատկութիւնն ալ հաստատութիւնը կամ տոկունութիւնն է։ Իրաւ ասիկայ չէ թէ գիտական մարդուն, այլ չինողին թէեւ կը պատկանի, սակայն շատ անգամ չէնքին բարձրութեան և կամ ուղղակի գեղեցկութեան կը վնասէ։

Ճարտարապետութիւնը այս գիտութիւններով չլրանար տակաւին, վասն զի իր մէջ բազմաթիւ ոճեր և այդ ոճերուն մասնաւոր կանոնները խտացած են։

Ոճը ընդհանրապէս համայնքի մը նկարագիրը կ'արտայայտէ երբ անիկա իր ամէն կատարելութիւններով ներկայանայ։ Հին ատեն չէնքի մը կառուցման ժամանակ անհրաժեշտ էր իր պատկանած երկրին ոճը գործածելը, սակայն այսօր այս դրութիւնը այնչափ չյարգուիր։

Գլխաւոր ոճերը կամարներու և համայնքի մը կողմէ ընդունուածներն են, որովհետեւ ասոնք կ'արժանանան ամէնէն փնտռուելու և գործադրուելու փառքին, [illegible] երբեմն փափաքելով առօրեայ ոճերէն խուսափիլ, տարբեր ոճի և տարբեր ձեւի տակ չէնքեր կը սկսին կանգնել, որ զարգացումի նշանակ մըն է։

Գլխաւոր ոճերը իրենց հնութեան կարգաւ կը կոչուին.—

Յունական, Հռոմէական, Բիւզանդական, Արաբական, Ռոմանեան, Գոթական, Ռընէսանս, Իտալական, Ֆրանսական, Նորաբուեստական։

Իսկ երկրորդական ոճերն են.—

Եգիպտական, Պարսկական, Գրիստոնէական, Ճարտնական, Հընդկական։

Այս ոճերուն մէջ կան անգործածելի հանգամանք ստացած արուեստներ, որոնք անչուշտ բաւական օգտակարութիւններ և ծառայութիւններ մատուցած են ժամանակին։

Արդ, թէ՛ գլխաւոր և թէ՛ երկրորդական ոճերուն վրայ նախնական գաղափար մը ստանալ կարծենք աւելորդ չպիտի նկատուի և թերեւս օգտակար, եթէ Արեւելքի Խմբագրութիւնը հաճի իր սուղ սիւնակներէն մէկ քանին երբեմն նուիրել և պատուել մեզ իր մասնագիտական յօդուածներու հանդէպ ունեցած խրախուսանքներով։

ՏԵՐՈՒԱՆԴ Մ. ԴԱԼԼԱՅԵԱՆ
(Ճարտարապետ)

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞ՆՉ ԲԱՆԻ ՄԷՋ ԿԸ ԿԱՅԱՆԱՅ

Ահաւասիկ լուրջ հարցում մը, որ որքան ծեծուի կ'արժէ, որքան խորհրդածութեան առարկայ ըլլալի՝ քիչ է, որքան բանիմաց ու կրթական գործին ձեռնհաս անձերու խորին ուշադրութեան ենթարկուի՝ դարձեալ քիչ է, քանի որ կենսական հարց մըն է մէջտեղ նետուածը և այնքան սերտ աղերս ունի դաստիարակութեան գործին հետ։

Ահաւասիկ մանկապարտէզի մը յառաջդիմութիւնը յատկանշող առաւելութիւնները և կամ ուրիշ կերպով, ահաւասիկ մանկապարտէզի մը յետադիմութիւնը ցայտուն կերպով երեւան հանող թերութիւնները։

Ո՛չ, ալ չըլլանք այնքան անմիտ, նոյն իսկ հանդէսի մը առթիւ տեսնուած անպէտ չպարէն դպրոցական իմացական ուրբարոյական կեանքը հետեւցնելու չափ։ Մեր մէջ դպրոցական հանդէսներն երբեք ի հանդէս չեն գար, առանց խարուսիկ ու պատրող երեւոյթներու հոն երբէք չպատկերանար դպրոցի մը ներքին վիճակը իր ճշմարիտ գոյներով, ինչ որ հանդէսի մը նպատակն է արդէն։

Ու ժողովուրդը, միամիտ ու տգէտ յաճախ, առանց ձեռնհասութիւն ունենալու զուտ կրթական հանդէս մը դատելու, բայց և այնպէս երբեք չվարանիր իր կարծիքը յայտնելու այդ առթիւ։ Եւ ապահովապէս մանկապարտէզի յաջողութիւնը կը գնահատուի պարերու համար ընծայուած աշխատութեան չափով, տղոց իմացական ու բարոյական ըմբռնումէն խիստ վեր խաղերով, որոնք տգէտներու հիացման առարկայ կ'ըլլան, մանաւանդ երբ անոնք զիրենք զբօսցնելու ամէնէն մեծ հանգամանքը կը միացնեն։

Ո՛չ, ազնիւ մայրեր, պէտք է առաւել կամ նուազ չափով մտէն գաղափար մը կազմէք մանկապարտէզներու վրայ, և ապա ձեր սրտի հատորիկները այդ հաստատութիւններուն յանձնել և գնահատումներ կամ քննադատութիւններ ուղղել այդ չէնքը բարոյապէս վարողներուն ձեռնհասութեան թեր կամ դէմ։

Տակաւին շատ թարմ է մտքիս մէջ սա խօսակցութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Ինծի դրացի տան մը մէջ, ուր բարեկամներ համախմբուած էին։ Հեռուէն ամբողջ խօսակցութեան չկրցայ ունկնդրել, միայն տան տիրուհիին գանգատը եկաւ ականջս մը ալ հաստատել զիս իմ սա գաղափարիս մէջ թէ մեր աղջիկները, որ ապագայ մայրեր պիտի ըլլան, ապագայ դաստիարակուհիները իրենց զաւակներուն, տակաւին շատ թերի են իրենց դաստիարակելու պաշտօնին մէջ, տակաւին շատ հեռի են ճանչնալէ մանկան բնութիւնը և անոր զարգացման օրէնքները։

Պէտք է մեր մայրերը լաւ ըմբռնեն թէ՝ մանկապարտէզը դպրոց մը չէ, այլ պարզապէս տուն մը ուր ուսուցչուհին իբրեւ մեծ և դաստիարակուած կին՝ իր խնամքին յանձնուած տղոց պիտի ջամբէ ֆիզիքական, իմացական ու բարոյական կրթութիւն ու մանաւանդ սոգորելով մանուկները լաւ ունակութիւններով, աշխատութեան սէրը ներշնչելով անոնց։ Կամ, ուրիշ խօսքով, տղաք բան սորվելու համար չէ որ մանկապարտէզ պիտի յաճախեն, այլ ապագային իրենց ստացած ուսումը դիւրութեամբ ուսնելու համար պիտի յաճախեն։ Մայրերը կը փափաքին գիտուն տեսնել իրենց տղաքները 7 կամ 8 տարեկան հասակուն մէջ։ Բայց մանուկը երբ իր 7 կամ 8 տարեկան հասակին մէջ կրցած է իր իմացական կարողութիւնները զարգացնել, ներդաշնակօրէն, գիտէ դիտել ու դատել, ունի իր մէջ ամէն լաւ ունակութիւններ, քաղաքավար է և հնազանդ եռանդ, գոհօս՝ ստեղով, իսկ մանսիս կատարեալ մանուկ մըն է... և անկէ յետոյ դիւրին է զայն դաստիարակիլը ու կրթելը։ Կամ ուրիշ կերպով, մշակուած հողն է մանկապարտէզը, որուն մէջ չատ դիւրութեամբ և առանց յոգնութեան պիտի ցանեն ուսման սերմերը նախակրթարանի պաշտօնեաները, ընտիր հունձք մը ստանալու ամէն ապահովութիւն ունենալով։

Ուրեմն դարձեալ կը կրկնեմ, ազնիւ մայրեր, դպրոցի ազնիւ վարիչներ, պարերը, աննպատակ խաղերը, որոնք զերծ են դաստիարակիչ հանգամանքէ, ընթերցումէ, որ երբեք մեքենականութեան չկրնար հանիլ մանկապարտէզի մէջ և ոչ իսկ նախակրթարանի առաջին տարիներու մէջ, մի՛ նկատէք մանկապարտէզի յառաջդիմութիւն։ Գիտնաք թէ կանխահաս ընթերցումը ի՛նչ վնասներ ունի հոգեբանական ու բնախօսական։ Մի՛ փափագիք որ ձեր չորս տարեկան տղաքները ոտանաւոր սովրին և հանդէսներու մէջ փայլին ձեր փառասիրութիւնը գգուելով։

Ա՛հ, ճիրտ պիտի իրականանայ այն գեղեցիկ խեսալը որ ուսուցչուհի և մայր ձեռք ձեռքի տուած պիտի աշխատին, իրարու օժանդակ ըլլալով մանկան կրթութեան գործին մէջ։

ՋԱՊԷԼ ՋԱՔԱՐԵԱՆ

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՄԱՐԴՈՑ ԿԵԱՆՔԸ

Ռուսս 50 տարեկան հասակին մէջ էր որ դրաւ իր անմահութեան հիմնաքարը, և իր մուսան անոր այդ տարիքէն ետքն էր որ դեռ երիտասարդ գտնելով զայն, յաճախ ընկերացաւ իրեն։ Պղատոն 82 տարեկան հասակին մէջ մեռաւ իր գրասեղանին առջեւ։ Արիստոտել մեռաւ 62, Անակրէոն 82 և Դէմոկրիտէս ալ աւելի բարձր տարիքի մը մէջ մեռան։ Սոփոկլ 80 տարեկան հասակին մէջ էր որ քերթեց «Իդիպոս ի Կոլոնէ»ն։ Իսոքրատ 98 տարեկան հասակին մէջ էր որ գրեց «Կացեղական»ը, և իր ուսուցիչը՝ Գորգիաս մեռաւ 107 տարեկան, մինչեւ այն ատեն պահելով իր գործունէութիւնը։ Միքէլ Անճէլօ 90 տարի, Դիցիանոյ 96 տարի ապրեցան։ Ցիէօրի, իբր պետական անձ, 90 տարեկան հասակին մէջ էր որ փայլուն համբաւ ստացաւ։ Բանդ գրեթէ 90 տարեկան էր երբ գրեց իր գլխաւոր գործը։ Վոլդէռ 88 տարեկան հասակին մէջ բաւական կորով ու աւիւն ունէր երկու ողբերգութիւններ գրելու, որոնք չնեսմացուցին իր անունը։ Կէօթէ իր յառաջացեալ տարիքին մէջ էր որ գրեց իր գործերուն է՛ն նշանաւորը, և Ներսէսին Հումբոլտ իր մահուընէ քիչ առաջ աւարտեց Քոսմոսը։

Մեր մօտաւոր անցեալին մէջ ալ կային Պիզմարք, Մոլդէք, Թիէր և Տիզրայէլի որոնք թէեւ ծերութեան տարիքի մէջ, բայց իբրեւ պետական անձ և գաղաքագէտ տակուն գործունէութիւն մը ունէին։

Կնահաճոյ ծանրքնել, որ հարիւր տարեկան հասակին մէջ իսկ հաղուագիւտ գործունէութիւն, մտքի ոյժ և մինչեւ իր մարը հոգեկան և մարմնական աննկուն առողջութիւն մը կը վայելէր, երբ օր մը հարցուցին իրեն թէ «Իրօ՞ք 90 տարեկան էք», պատասխանեց. «Ոչ թէ ես, այլ իմ ծննդեան վկայագիրս է այդ տարիքն ունեցողը»։ Ֆրանքլին 71 տարեկան էր որ իբր բանագնաց Բարիզ գնաց, Ամերիկայի անկախութիւնը ձեռք բերելու համար։

Պատերազմի դիւցազուններն ալ ծերութեան տարիքի մէջ է որ չհած են իրենց գեղեցկագոյն դափնիները։ Մասենիսա թագաւորը 92 տարեկան հասակին մէջ կարդաքնեցուց յաղթեց։ և աւարտիցի զօրավար Ռասէյքի 83 տարեկան հասակին մէջ էր որ 1849ին յաղթական եկաւ Նովաթայի պատերազմին մէջ և Բրուսիացի զօրավար Պլիւխէր 60 տարեկան հասակին մէջ էր որ Վէլինկդընի օգնութեան փութաց Վաթերլոյի մէջ և փրկեց անգլիացիները անվրիպելի պարտութենէն։

Վիլհելմ կայսր Ֆրանքֆուրտերման պատերազմին մէջ չրջապատուած էր ծերերէ, որոնք իրէն հետ փառաւոր յաղթանակներ տարին։

Վարոն համբաւաւոր դերասանը 100 տարեկան հասակին մէջ ունկնդիր հասարակութեան որոշնդոսա ծափահարութեանց կ'արժանանար Լոնտոնի թատերաբեմին վրայ, և անգլիացի պարանցիկ տիկին Էրեքը 85 տարեկան հասակին մէջ անգամ մը եւս ձեռք առաւ իր արուեստը։ Տիկին Ցէֆերի Սաքի, որ 76 տարեկան լարախաղաց մըն էր, 1852ին անգամ մը եւս երեւցաւ իր ամուր կռուանին՝ լարին վրայ և իր արագաշարժութեամբ, ոտընդարով, և «սարապանդ» կոչուած պարովը հիացուց հանդիսականները։ Տէժարէյ, Էքարտիցի հանդիսականը հասակին մէջ բոլորովին երիտասարդական դերերու մէջ յաղթանակներ տարաւ և 62 տարեկանին մէջ ալ Լիւէ անուն երիտասարդի մը սիրային տիրացաւ, բայց անգութը ականջ չի կախելով անոր դարպասին, երիտասարդը վերջ տուաւ իր կեանքին։

Կնոջ մը արտաքին հրապոյրին, համեմատաբար, իր յառաջացած տարիքին մէջ ալ անվթար մնալուն ապացոյցը միայն Տէժազէ չէ։ Տիկին տը Մէնդընսն 50 տարեկան հասակին մէջ սիրուեցաւ Լուի Ժ.էն, որ այդ պահուն 26 տարեկան էր և այնպէս հրապուրուեցաւ անոր սիրելութենէն որ գոռոզ երիտասարդը անքակտելի կապով մը միացաւ անոր, թէև գաղանապէս, բայց եկեղեցական արարողութեանց կատարեալ գործադրութեամբ։ Նինոն տը Լանքլոյ, որ տիկին Մէնդընսնի մտերիմն ու ժամանակակիցն էր, իր 80 տարեկանին մէջ սիրային արկած մը ունեցաւ։ Ֆրանսայի համբաւաւոր դերասանուհին Ռիչէոն 50 տարեկանին մէջ սիրուեցաւ գերման իշխանէ մը, զոր իր սիրովը շղթայեց քսան տարի շարունակ։

Զօրաւոր սեռին մէջ ալ կան շատեր որ իրենց յառաջացեալ տարիքին մէջ սիրոյ յաղթանակներ տարած են։ Պոմպէոս ինքզինքն այնչափ սիրելի ըրած էր հռոմայեցի կիներուն որ Ժուլիա և Քորնէլիա, անոր 60 տարեկան հասակին մէջ, տարապայման սէր և անձնուիրութիւն զգալով, հոգի կուտային իրեն համար։ Ժ.Զ. դարու փիլիսոփաներէն Նիֆօս, որ աւելի տգեղ էր քան գեղեցիկ, գիտցաւ հաճելի ըլլալու արուեստը, ա՛յն աստիճան որ 70 տարեկան հասակին մէջ իսկ իր կեանքը չարք մըն էր ռոմանդիք դէպքերու և զգայական արկածներու։ Պարահանդէսներու մէջ մանկամարդ կիներ հոգի կուտային պարելու իրեն հետ։ Բիշլիէօի դուքսը, այդ ֆրանսական Աղքիպիտէսը, որ իր կեանքին մինչեւ վերջին վայրկեանը կը պաշտէր գեղեցիկ սեռին արթնամիտ և սիրաժան ներկայացուցիչները, 1780ին, երրորդ անգամ ըլլալով ամուսնացաւ, 84 տարեկան հասակին մէջ։ Շնաղօպրիան իր կնոջ մահուանէն ետք, 79 տարեկան հասակին մէջ, դեռ կատարելապէս առոյգ, վերամուսնանալ ուզեց Ըէքամիէի հետ։ Կէօթէ իր կեանքին իրիկնամտին մէջ չափազանց հաճոյք զգաց սիրելով Ուլրիք ֆոն Լէվէցով անուն մանկամարդ աղջիկ մը, որ միւնոյն խորին ու անկեղծ սէրն ու յարգանքը կը ածէր բանաստեղծին նկատմամբ։

Ինչպէս կը տեսնուի, սիրոյ չի թառամիր, և ծերեր կան որոնց զուարթութիւնը, սէրը և չնորհքը մինչեւ խոր ծերութիւն հաճոյք կը պատճառեն ընկերութեան։

ԲՐՕՖ. ՔՕԲԻԼԷՐ
(Ալիկմ. Պոլսաձեղ)

ԳՈԼԷՁԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԹՈՊԷՐԹ ԳՈԼԷՁ, 1|14 Յունիս 907

Գոլէֆին տարեկան դաշտային մրցախաղերը երէկ՝ հինգշաբթի կէս օրէն վերջ ժամը 4ին (Ը. Ե.) տեղի ունեցան։ Հաւկառակ երկարատեւ ու կարկտախառն անձրեւին, կէս օրէն ետքի հրատապ արեւն ու պայծառ երկինքը շատեր առաջնորդած էին Գոլէֆին ընդարձակ պարտէզը։ մանաւանդ օրուան ոտնին պատճառով հայ, յոյն բաղմաթիւ անձնաւորութիւններ, և ի մէջ այլոց ուսանողներու անհամար թիւ մը եկած, գրաւած էին հանդիսատեսներուն տեղը։ Հանդիսատեսներուն մէջ կը նշմարուէին, անգլիական դեսպան՝ Սըր Նիքոլաս Օ'Բրիոնը, Ամերիկեան դեսպան՝ Մր. Լիչմըն, Ամերիկեան Գործակատար՝ Մր. Ձէյ, Դեր-Հիւպատոս՝ Մր. Սմիթ-Լայթ, Օր. Եյրիդ, Տիկին Օզմըն, Վեր. Ս. Շմաւոնեան և Ամերիկեան ու Անգլիական գաղութէն, ինչպէս նաեւ համազգի երկսեռ բազմութիւն մը։

Աւելորդ է ըսել թէ օրուան հերոսն էր Մ. Տօրիդաս, Աթէնքի և Զմիւռնոյ վերջին խաղերուն մէջ էն նշանաւոր հանդիսացող անձը, որ իրեն այնքան սիրելի եղող sportներուն հետ, իր ուսումն ալ չարունակեց և այս տարի ստացաւ իր վկայականը։

Մ. Տորիդաս առաջին հանդիսացաւ սկաւառակի (discur) Քարի և Դունտի (Shot-put) արձակումին մէջ։ Սկաւառակը նետեց 129 ոտք,, կտրելով իր նախորդ տարուան recordը (124 ոտք, 10 ինչէզ)։ այսուհանդերձ պէտք է յիշենք թէ Աթէնքի մէջ նետած հեռաւորութիւնն էր 132 ոտք, 6 ինչէզ։ Սկաւառակի մէջ երկրորդ հանդիսացաւ Բաքաչօյու, իսկ [illegible] հանդիսացաւ Քարի մէջ զոր 61 ոտք 4 ինչէզ հեռուն նետեց։ իր անցեալ տարուան recordն էր 64 ոտք 9½ ինչէզ։

Դունտի արձակումին մէջ ալ յաղթանակը իբր եղաւ, սակայն դժբախտաբար չկրցաւ կտրել իր անցեալ տարուան recordը (41 ոտք 10½ ինչէզ)։ պէտք չէ մոռնալ թէ դունտը 16 լիպրա ծանրութիւն ունի։

Խաղերը հետզհետէ աւելի ոգեւորութիւն ստացան։ ուսանողները բոլոր մասերուն մէջ անօրինակ ճարպիկութիւն եւ յաջողութիւն ցոյց տուին։

100 եարտա վազքին մէջ առաջին հանդիսացաւ Բասգալիտիս, ուրիշ նշանաւոր Ցոյն մը, որ Աթէնքի և Զմիւռնիոյ մէջ Տորիդասի ընկերանալով, ինքալ բաւական յաղթութիւն տարած է հոն։

Ձողով ցատկելու (Pole Vault) մէջ առաջին հանդիսացաւ Բասիրօֆ, ցատկելով 8 ոտք 10½ ինչէզ բարձր։ Տօրիդաս՝ թէպէտեւ ասկէ աւելի բարձր կը ցատկէ, քանի որ recordն ալ (10 ոտք 3½ ինչէզ) իրեն կը պատկանի, սակայն կ'իմանանք թէ՝ իր մարմնին ծանրութեանը պատճառաւ, Գոլէֆին բժիշկը չէ թոյլատրած իրեն որ ցատկէ, վախնալով որ մի՛ գուցէ ձողը կոտրի և վտանգ մըն ալ պատահի։ շատ աւելի հաճելի կ'ըլլայ այս կէտը եթէ ըսենք թէ տարւոյն սկիզբը Տորիդաս 100 քիլոյէն աւելի կը կշռէր։

Կէս-մզոն վազելու մէջ առաջին հանդիսացաւ Զօտոս, յոյն սրագաշարժ պատանի մը։ Քառորդ-մզոնի մէջ առաջին հասաւ Բասգալիտիս։

Հեռու ցատկելու (Brood jump) մէջ առաջին հանդիսացաւ Բասիրօֆ, ցատկելով 20 ոտք 9½ ինչէզ, կոտրելով իր նախորդ տարուան recordը, 20 ոտք 6 ինչէզ։ Երկրորդ հանդիսացաւ ուրիշ պուլկար պատանի մը, Մարինօֆ։

110 եարտա ցանկարշաւին մէջ առաջին հանդիսացաւ Մարինօֆ 18⅕ երկվայրկեանէն կտրելով այս հեռաւորութիւնը։

Ոստոստելով ցատկելու (Hop-Step-Jump) մէջ առաջին հանդիսացաւ վերտին Մարինօֆ ցատկելով 44 ոտք 11½ ինչէզ հեռու և կոտրելով նախորդ տարուան recordը (43 ոտք 3 ինչէզ)։ Երկրորդ հանդիսացաւ Բասիրօֆ, ցատկելով 44 ոտք 11 ինչէզ, առաջինէն կէս մատնաչափ պակաս։

Աւանդական մզոնի յաղթանակը նորէն Հայերուն մնաց։ Պ. Հրանտ Կէօղիւպէօյիքեան, այս տարուան ընթացաւարտներէն, առաջին հանդիսացաւ 5 վայրկեան և 25⅓ երկվայրկեանէն առնելով մզոնը։ Երկրորդ եկաւ, Զատոս, յոյն մը։

Բարձր ոստումի (Higbjump)ի մէջ առաջին հանդիսացաւ Ապպաս, երկրորդ՝ Ցուռնաֆիէֆ, իսկ երրորդ՝ ուրիշ հայ պատանի մը, Պր. Եդուարդ Մատթէոսեան։

Հանդէսին է՛ն սիրուն անակնկալները մէկն էր վազելու մրցումը, որ դուրսի այցելուներուն և գոլէֆի դաստաններուն միջեւ տեղի ունեցաւ։ Յաղթանակը, անցեալ տարուան պէս, նորէն դա-

ՀԵՐՔԱԿԱՆ ՀՈԳԵՐ

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Ֆրանսերեն գրեց Ալֆոնս Դոդեն

Ֆրանսերենից թարգմանեց Ս. Ս.

Ամեն գիշեր, երբ ես մեր հայրենիքի մասին մտածում եմ, ինձ թվում է, թե ինչպես Ադամը, երբ Աստված նրան դուրս է հանել դրախտից, ինչպես Ադամը, ասում եմ. «Ինչպիսի գեղեցիկ երկիր է եղել մեր հայրենիքը, ինչպիսի գեղեցիկ երկիր է եղել մեր հայրենիքը»։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏԸՐԻԱՐՔ ՀԱՅԸՐԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը, այսօր Պատրիարքարան պիտի երթայ և անկէ Մեծ-Կղզի՝ իր եղբօր Վահ. Տօքթ. Օրմանեան էֆ.-ին այցելութեան, ուր պիտի մնայ մինչեւ երեքշաբթի առաւօտ։

ԿԵՂԵՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կեդրոնական Վարժարանի շրջանաւարտներուն բերանացի քննութիւնները սկսան երէկ, եկեղեցական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութեանց ներկայութեամբ։ Կը նախագահէր Ս. Պատրիարք Հայրը, շուրջն ունենալով Տ. Դէորգ արքեպիսկ. Երէցեան, Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան, Տ. Մկրտիչ եպիսկ. Վահապեան, և Տ. Տ. Բաբգէն, Գրիգորիս Պալագեան, Տիրայր և Պասկ վարդապետները։ Աշխարհական հրաւիրեալներուն մէջ կը նշմարուէին՝ Մր. Ալէն, Վեր. Ա. Շմաւոնեան, Ուսումն. Խորուրդէն Պետրոս էֆ. Կարապետեան, Դալաթիոյ Խնամակալութեան տեսչապետ Յակոբ էֆ. Լսաեան և անդամներէն Հրանտ Ասատուր ու Յ. Մուրատեան էֆ.ները, ինչպէս նաև Նշան էֆ. Դալիքեան, Միհրան էֆ. Ճէճիզեան և այլն։

Քննութիւնները տեղի ունեցան Կեդր. Վարժարանի ամիսթատրոնի սրահին մէջ, որուն ճակատը կը զարդարէին նոյն Վարժարանին հիմնադիր հոգելոյս Ներսէս Պատրիարքի, ինչպէս նաեւ Օրմանեան Ս. Պատրիարքի պատկերները։ Ուսանողներուն կողմէ գծուած իւղաներկ գեղեցիկ պատկերներ կը զարդարէին այդ սրահին պատերը, գեղարուեստական հաճելի ցուցադրութիւն մը ընծայելով։

Նախ և առաջ սկսան «Ընդհանուր քրիստոնէութեան պատմութեան» քննութիւնները զոր կը վարէր նոյն ճիւղին ուսուցիչ Տօքթ. Յ. Թօփճեան էֆ.։ Շրջանաւարտները յաջողապէս պատասխանեցին թէ՛ իրենց ուսուցչին և թէ՛ մանաւանդ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ ուղղուած հարցումներուն, որ գոհունակութիւն յայտնեց տրուած պատասխաններուն համար որոնցմէ կ'երեւար թէ լուրջ ուսումնասիրութիւններ կատարած էին այս ճիւղին մէջ։

Անհաւասիկ իւրաքանչիւր աշակերտի ընդլայնած նիւթը, որ վիճակով որոշուեցաւ։ — Պ. Դանիէլ Թուզլաճեան խօսեցաւ «Քրիստոսի վարդապետութեան, անոր ժամանակի կրօններուն ու փիլիսոփայական դպրոցներու» վրայ։ Պ. Սոսրով Բալեան «Քրիստոնէական հին գրադրոցներուն, անոնց ծագման պատճառներուն ու նպատակին» վրայ։ Պ. Միսաք Աբխազոմեան «Հռոմէական կայսրութեան մէջ կրօններու ձուլման, քրիստոնէութեան հաղթումին և Արեւելեան-ու Արեւմտեան եկեղեցիներու բաժանման» վրայ։ Պ. Սրամ Տէօքմէճեան «Առաքելական ու նախաքրիստոնէական դարու գրականութեան և Աւետարաններու մասին եղած կարծիքներուն» վրայ։ Պ. Կարապետ Քիւրքճեան «Քրիստոնէական նախնական համայնքին պաշտօնեաներուն» վրայ։ Պ. Ռափայէլ Շիշմանեան «Գնոստիկեաններուն, Մարկիոնեանց և Մոնդանականներու» վրայ։ Պ. Արտաչէս Սարգիսեան «Քրիստոնէութեան տարածումին» վրայ և Պ. Հայկ Գուրգէն «Մարկիոնեանց և Գնոստիկեանց դէմ քրիստոնէութեան ըրած ենթապաշտպանութեանը» վրայ։

Քննիչները ուշադրութեամբ և գոհունակ տպաւորութեան մը ներքեւ ունկընդրեցին՝ շրջանաւարտներուն այս յանպատրաստից և վիճակաւ եղած հարցումներուն վրայ տուած ընդարձակ բացատրութիւններուն որոնք տեւեցին երկու ժամու չափ։

Կարճառեւ դադարէ մը ետք սկսան եկեղեցական մատենագրական պատմութեան քննութիւնները զոր կը վարէր նոյնպէս Տօքթ. Յ. Թօփճեան էֆ., նոյն ճիւղին ուսուցիչը կեդր. Վարժարանին մէջ։ Դարձեալ վիճակով որոշուեցան իւրաքանչիւր ուսանողի նիւթերը, հետեւեալ կերպով.— Պ. Դանիէլ Թուզլաճեան՝ Ոսկեդարեան Գրականութիւնը, Պ. Սոսրով Բալեան՝ Մովսէս Քերթողահայր, Պ. Միսաք Աբխազոմեան՝ Թարգմանչական Գրականութիւնը, Պ. Սրամ Տէօքմէճեան՝ Ղազար Փարպեցի, Պ. Կարապետ Քիւրքճեան՝ Մամբրէ Վերծանող և Զ.րդ դարու եկեղեց. գրականութիւն, Պ. Ռափայէլ Շիշմանեան՝ Եղիշէ, Պ. Արտաչէս Սարգիսեան՝ Եզնիկ, Պ. Հայկ Գուրգէն՝ Դաւիթ Անյաղթ փիլիսոփայ։

Այս երկու ճիւղերուն քննութիւնները որոնք սկսած էին միջօրէէն յետոյ ժամ 1ին (Ր. Ե.), աւարտեցան ժամը 4ին, որմէ ետք ներկաները պատուասիրուեցան օշարակով և պիսքիւիթով։

Ինչպէս Ս. Պատրիարքը, նոյնպէս և եկեղեցական ու աշխարհական քննիչները շնորհաւորեցին թէ՛ Ինամակալութիւնը իր ձեռք բերած ուսումնական այս յաջող արդիւնքին համար և թէ այդ երկու ճիւղերու ուսուցիչ Տօքթ. Թօփճեան էֆ.ն որ այնքան հմտալից կերպով մարդած էր իր սաները։

Կեդրոնական Վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներն են, Պարոնայք.—

Սրամ Տէօքմէճեան (Պոլսեցի)
Արտաչէս Սարգիսեան »
Դանիէլ Թուզլաճեան »
Սոսրով Բալեան (Մշեցի)
Կարապետ Քիւրքճեան (Պոլսեցի)
Հայկ Գուրգէն »
Միսաք Աբխազոմեան »
Ռափայէլ Շիշմանեան (Լճեցի)

Յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի կատարուին Մանկավարժութեան ճիւղին քննութիւնները։

ՀՈԴՈՒՌԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Յուսօք կը յայտարարենք որ պաշտօնական մը զանգատութեան պատճառով, Համբարձման տօնին օրը, տեղւոյն վրայ, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմէ Տօքթ. Թորգոմեանի կարգացած տեղեկագիրը ամբողջովին չէր հրատարակուած իբր վաւերագիր, այլ անոր առաջին և ներածական մասը, ուր Հոգաբարձութիւնը Ս. Պատրիարք Հօր երախտագիտութիւն կը յայտնէ, կրճատուած էր։ Յառաջիկային Արեւելքի մէջ պիտի հրատարակենք այդ դուրս ձգուած հատուածը բառացի ճշդութեամբ։

Բ ԵՐԱՑԻ

Ս. ԵՐԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

Ինչպէս արդէն գրեցինք, Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ հարիւրամեակը պիտի կատարուի յառաջիկային, մեծ հանդիսաւորութեամբ։ Հարկաւ այսպիսի դարաշրջանի մեծաշուք հանդէս մը ծանրով կ'ըլլայ և այս պարագան, ինչպէս կը լսենք, մտահոգութեան առարկայ եղած է Թաղական Խորհուրդին մէջ և այն ալ իրաւամբ։ Թաղական Խորհուրդի Մնտուկին մէջ այժմ մեծաքանակ գումար մը չկայ։ Եղած 50 ոսկիով անկարելի է գոցել հանդէսին ամբողջական ծախքերը։ Այս առթիւ Թաղական Խորհուրդին մէջ խօսք դարձեր է նոյն իսկ Ս. Պատրիարք Հօր դիմելու համար, սակայն նկատի առնելով այն պարագան որ Ն. Ամենապատուութիւնը արդէն թաղին գործերուն և թաղական Մնտուկի վիճակին մասին ծանօթ ըլլալով, պէտք եղած կարգադրութիւնները կ'ընէ հանդէսի ծախքերը գոցելու համար, Թող. Խորհուրդը այս մտադրութենէն ետ կեցեր է։ Այսօր Թաղական Խորհուրդը նիստ գումարեց հարիւրամեայ յոբելեանի հանդէսին ծրագիրը և ծախքը վերջնականապէս որոշելու համար։

Կը տեղեկանանք թէ արդէն հանդէսի ծախսուց կարեւոր մասերուն համար կարգադրութիւններ եղած են։ Ինչպէս գրեցինք, Լեւոն էֆ. Յովհաննէսեան իր անձնական ծախքով պատրաստել պիտի տայ այն մարմարեայ արձանաքարը, որուն վրայ յոբելեանական յիշատակութիւնը պիտի փորագրուի։ Ս. Պատրիարք Հօր անօրինութեան համաձայն, Կալուածոց Մնտուկը պիտի վճարէ յոբելեանական հացկերոյթին ծախքերը և մնացեալ աննշան ծախքերն ալ պիտի հոգայ Թաղական Խորհուրդը իր Մնտուկէն։

Յուսօք կը լսենք թէ նախորդ Բաղաքական Ժողովի ատենապետ Տիգրան էֆ. Նուսուպեանի առողջական վիճակը կրկին ծանրացեր է։

—Հինգշաբթի օրը, Համբարձման տօնին առթիւ, Ս. Պատրիարքը եկեղեցական թափորով Հիւանդանոցի պատսպարելիներուն այցելած պահուն, այր հիւանդներու յարկաբաժնին մէջ խուցը մտնելով՝ մասնաւորապէս որպիսութիւնը հարցուց գաւառացի ծանօթ գրագէտ և մեր աշխատակից Գեղամի դեռատի մանչ զաւակին, որ Մուշէն հոս ղրկուած ու Հիւանդանոցին մէջ վիրաբուժական ծանր գործողութիւն մը կրած էր ոտքէն։ Խեղճ փոքրիկը նստած էր մահիճին մէջ և խրախուս յուզուելուս ու սիրմուելուս Պատրիարքական այցելութենէն ու հայրական օրհնութենէն։ Վիճակը բարւոքելու վրայ է։

—Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ վաղն առաւօտեան Պատարագը, Դալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ, եռաձայն երգեցողութեամբ պիտի մատուցուի, մասնակցութեամբ Դպրաց Դասուն։ Պատարագը պիտի սկսի ժամ 2½ին։

—Դատաստանական Խորհուրդը իր եւրկոան նիստին մէջ, որ գումարուեցաւ Փոխանորդ Սրբազանին նախագահութեամբ, մասնաւորապէս նկատողութեան առաւ դատավարութիւնը վերջացած երեք ամուսնական խնդրոց հարցաքննութիւններն ու բացատրութիւնները և անդամ մը ևս ուսումնասիրելով այդ խնդիրները, որոշեց յառաջիկայ Նիսանի՝ ի ներկայութեան ամբաստանող և ամբաստանեալ կողմերուն՝ վերջնական որոշումը տալ և տեղեկագրել Ազգ. Վարչութեան։ Խորհուրդը կարգաց նաև, նախապէս որոշուած ամուսնական երկու խնդիրներու տեղեկագիրները պարենաձի մասին և որոշեց հաղորդել Վարչութեան։

—Հանրագիտակ չաբաթաթերթը իր վերջին թիւին մէջ համակրական տողեր նուիրած էր Արեւելքի Խմբագրութեան, Լուվենի Յուցասանդէսին առաջին մրցանակին առթիւ։ Մեր շնորհակալութիւնները կը յայտնենք մեր ազնիւ պաշտօնակցին։

ՍԻՐԱՑԻՆ ՏՈՒԱՄ

Ամսոյս ԺԷ սիրային տիւր առամի մը լուրը կը հասնի, որ երբեակ տեղիներով վերջացած է, — սպաննութիւն և անձնասպանութիւն։

Վերջին ժամանակներս այդ քաղաքը գացած հաստատուած էր հայ ուսուցիչ մը, երիտասարդ ու ղեղջուն, որ կը սիրահարի եաղմանի Արթին աղայի աղջկանը՝ Օր. Լուսիայեն։ Հակառակ աղջկանը ցուրտ վերաբերումին ու ծնողաց խիստ վարմունքին, ուսուցիչը չի կրնար զսպել իր սիրոյ արտայայտութիւնը որ կը տարածուի բնակեալներ շրջանակներու մէջ. բարեկամներ խորհուրդ կուտան անոր՝ հրաժարիլ իր այս հետապնդումէն, հասկցնելով թէ աղջկան հայրը երբեք չպիտի յօժարի զինքը իրեն փեսայ առնել։ Ուսուցիչը, այս մերժողական տրամադրութենէն արձագանգներէն աւելի՛ գրգռուած, ցերեկ մը մոլար քայլերով կ'երթայ Արթին աղայի տունը. դուռը կը բանայ Օր. Լուսիան մեծ քոյրը, որ հազիւ կը հարցնէր թէ ի՞նչ կ'ուզէ, երբ երիտասարդը բէվոլվէրը հանելով գրպանէն՝ խեղճ աղջկան վրայ կը պարպէ ու գետին կը փռէ զայն, ծանրապէս վիրաւորելով ծունգերէն։ Հրազէնին պայթիւնը լսելով, Լուսիա վար կը վազէ խելայեղ, և երբ դէմառդէմ կը գտնուի զինքը սիրողին հետ, ինքն ալ գետին կը փռուի դիտապատն. ուսուցիչը, այս կրկնակ ոճիրներէն զզլխած, բէվոլվէրը ինքզինքին կ'ուղղէ և անձնասպան կըլլայ։

Ոստիկանութիւնը, դրացիները կը հասնին։ Օր. Լուսիա կուրծքէն վիրաւորուած էր և այնքան ծանր կերպով, որ ժամէ մը հոգին կ'աւանդէ. իսկ քոյրը՝ դարմանուելու վրայ է։ Ուսուցիչը մեռած էր վայրկենապէս։ Իր թուղթերուն մէջէն գտնուեր է նամակ մը Լուսիայի ուղղած, ուր կ'ըսէ որ «եթէ այս աշխարհս մէջ չկրցանք միանալ, հանդերձեալին մէջ պիտի գտնենք զիրար»։ Գրտնուեր է նաև ձեռագիր վիպասանութիւն մը որուն նիւթը կը կազմէր իր անտեսուած ու մերժուած սէրը, որ վերջ ի վերջոյ զինքը մղեց այս եղերական արարքին։

ՄԱՍԻՍԻ Խմբագրութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ, ծրագրած ըլլալով բացառիկ թիւ մը հրատարակել յառաջիկայ շաբթու, ստուար ծաւալով և բազմաթիւ գրուածքներով ծանօթ գրագէտներէ, իր այս շաբթուան թիւը պիտի կոչէ միւսին։ Մասիսի այս բացառիկ թիւը գրական զեղեցիկ փունջ մը պիտի ըլլայ, արժանի համակրութեանը ընթերցողներու, որոնց գրասիրական ճաշակները գոհացնելու եռանդը ունի միշտ Մասիսի Խմբագրութիւնը։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանդուցեալ Ռեթէոս էֆ. Պէրպէրեանի յուշդարձարարութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 162 ղրուշ նուիրած է Հիւանդանոցիս Յովհաննէս էֆ. Փիրանեան Ամիրա։

(Հոգաբարձութիւն)

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑԻ ՄԸ ՊԷՏՔԸ

Ա. ԲՄԱՇԵՆ ՄԷՋ

Լաթալիսեան ճշմարտութեան չափ բացայայտ իրողութիւն մըն է թէ ներկայ քաղաքակրթութեան հապշտապ վազքը և համաչափիկ գիտութեան ու գրականութեան երիւներանգ ցոլարձակումները մէկ կողմէ, իսկ ընդհանուր վաճառականութեան և միջազգային ճարտարարուեստի հսկայական զարգացումը ու տնտեսական մրցակցութիւնն ալ միւս կողմէ, այլ եւս քիչ մը ամէն մարդու՝ անխուսօրէն հարկեցուցիչ կը դարձնեն կրթութիւնը։

Ըստ այսմ, Արմաշ իր օդովն ու դիրքով նիկոմիդիոյ Թեմին մէջ ամէն տեսակէտով յարմարաւոր վայրը արդէն՝ կընայ առանց ժամանակորուստի, իբր նախորդիկ, մտաւիպար հաստատութիւն մը կրթական ռեվիրայ մը հանդիսանալ. մնաց որ Արմաշի Խնամակալութեան հետ Դպրեվանքին գոյութիւնն ալ զարդիս՝ օրուան խնդրի կարգ անցած ըլլալով, մեզ համար անկեղծօրէն բաղձալի է որ սոյն օգտակար թեկնածութիւնն ալ՝ իբր այժմէական չահագրգռական հարց՝ Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ մասնաւոր հոգածութեան և լուրջ նկատման արժանանայ։ Այս մասին արդէն քանի մը տարի առաջ Ամարաստրցիներուն կողմէ յայտնուած փափաքին վրայ, վերջին այցելութեան պահուն Դուրեան Սրբազանն ալ հաճ և հաւան գտնուած ու ջատագոված է Արմաշի Դպրեվանքին ծածկիկ կամ մօտիկ կեդրոնական, աշխարհիկ, գիշերօթիկ դպրոցի մը հիմնուելուն գեղեցիկ գաղափարը, որ ապահովաբար մէկ և միակ նպատակ պիտի ունենայ, միջավայրին պահանջմանց համապատասխան գործի մարդիկ պատրաստել՝ գլխաւորաբար լեզուական ու առեւտրական ուղղութեամբ։

Բաց ասած, Վիճակիս Առաջնորդ՝ Ցուակիմեան Արքեպիսկոպոսը, որ հանրային կրթութեան և իր սիրական հօտին ընդհ. զարգացումին աւագ խնդրով միշտ զբաղիլ չատ կ'ախորժի, տարակոյս չունինք որ մասնաւոր համակրութեամբ մը և անխառն հաճոյքով մը պիտի ողջունէ Արմաշի մէջ ցանկալի իրականացումը վերեւ յիշուած կրթական վառարանին, և որուն շուտափոյթ բացումին յուսալից կը սպասեն շատ մը խոհուն և ղեղջուն ծնողներ, որոնք մէկ օրէն միւսը լրջօրէն կը մտմտան ի մասին իրենց հոգեհատոր զաւակներուն ապագայ ճշմարիտ դաստիարակութեան և անոնց արժանավայել կենցաղավարութեան միանգամայն։

Գաւառացի հայլ մը ուսումնատենչ, թոշակաւոր ուսանողներ արդէն իսկ պատրաստ անմամբեր կը սպասեն բացմանը Արմաշեան սոյն կեդրոնական կրթարանին, (որուն կարեւորութիւնը Արեւելքի արդէն քանիցս չեշտած է,) այս մասին առանց նոյն իսկ ստիպողական պէտք ունենալու նոր, բուխսիրտ բարեարարներու։

Հետեւաբար այլ եւս կը մնայ չե՛շտ նախաձեռնութեանը Օրմանեան Սրբազանի, որուն գործնական մտքէն և կրթասիրական ոգիէն եւս կը սիրենք զայն ակնկալել վստահօրէն։

Աւարազար — ՋԱՐԵՀ ԿԷՆՃԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ս. ՇԹԱՅՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Հանրութենեն կը խնդրուի այցելել Շթայնի մեծ վաճառատունը, տեսնելու համար նոր հասած նորաձեւ ապրանքներ։

Ա. ՊՐԱՆԴՆԵՐ

Արանց, կանանց և աղջկ զգեստներ, պոնչոներ՝ ֆրանսական ու անգլիական, շապկեղէն, գլխարկ, մարքէնիէ առարկաներ, ձերմակեղէն, «Կիւեռ»յի ձգափոկեր, տոկուն կօշիկներ՝ Ռուլքովլոր և Սթօն Շու գործարանին, անուշահոտութիւն, ձեռնոց և ճամբորդութեան առարկաներ։ 50—12

Ց. Դ.— Շթայն վաճառատունը միշտ ամենամեծ առաւելութիւններ կ'ընծայէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, յունիս 13)

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

ՎԻԵՆՆԱ, 12 յունիս.— Ճարտնեամերիկեան վէճին կարգադրութեան համար ֆրանսական Դաշնիին կողմէ միջնորդութեան առաջարկին նկատմամբ առնուած կանխագոյն լուրերը թէեւ անստոյգ կը նկատուէին, բայց այժմ տարակոյս չմնաց թէ ֆրանսական դիւանագիտութիւնը թէ՛ Ճաբոնի և թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւններուն յայտնած է թէ պատրաստ է իր օգտակար ծառայութիւնը մատուցանել այս խնդրոյն մէջ։ Բոլիթիքէ Քորէսպոնտենց լրագրին Լոնտոնէն առած լուրերուն նայելով Լոնտոնի ճաբոնական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ Ճաբոն ֆրանքուեւճաբոնական վերջին համաձայնութեան չատ բարեդէպ մէկ կանխանչանը պիտի համարէր Ֆրանսայի այս բարեկամական արարքը։ Բայց բարեբախտաբար Ճաբոնի և Մ. Նահանգաց միջեւ գտնուած վէճը այնչափ սուր հանգամանք առած ըլլալ չերեւիր ցարդ։ Ճաբոն կ'ըմբռնէ այն դժուարին կացութիւնը ուր կը գտնուի Մ. Նահանգաց կեդրոնական կառավարութիւնը հանդէպ Սան-Ֆրանսիսքոյի վարչութեան, և այս պատճառաւ որոշած է համբերութիւնը ձեռքէ չթողուլ։ Այսու հանդերձ, կան այնպիսի նշաններ, ինչպէս Հայեաչի դեղակոմին ներկայացած պատուիրակութիւնը, ճաբոնական մէկ քանի լրագիրներու յայտարարութիւնները և նախկին նախարարապետ Պ. Օքումայի խօսքերը, որոնք կը ցուցնեն թէ Ճաբոնի ժողովուրդը իր երկրին արժանապատուութեան համար պիտի պնդէ որ յարգուին իր պահանջումները։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՐԷՆ, 12 յունիս.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բուդ բացարձակապէս մերժեց խօսիլ ճաբոնական խնդրոյն վրայ, չուզելով որ պաշտօնական յայտարարութեամբ մը հաստատութիւն գտնեն վրդովիչ լուրերը։ Կառավարական բարձրաստիճան պաշտօնատար մը այժմու կացութեան նկատմամբ ըսաւ թէ նոյն իսկ երբ կառավարութիւնը ճաբոնի հետ գժտելու իսկ ըլլար, տեղի չպիտի տրուէր ատոր։ Ընդհակառակը արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ կը յուսան որ վէճը չուտով պիտի կարգադրուի։ Իրարեկ չրջանակներու մէջ երեկ վստահաբար կ'ըսէին թէ ճաբոն չպիտի բաղդի և թէ ճաբոնի և Մ. Նահանգաց միջեւ գժտութիւն յառաջ չպիտի գայ և հետեւապէս պատերազմի վտանգ չկայ։

ԼՈՆՏՈՆ, 12 յունիս.— Իվնինկ Սդանտարդի կը հեռագրեն Ուաշինկդընէ.— Դաղթականութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 162 ղրուշ նուիրած է Հիւանդանոցիս Յովհաննէս էֆ. Փիրանեան Ամիրա։

(Հոգաբարձութիւն)

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ ԴՊՐՈՑԻ ՄԸ ՊԷՏՔԸ

Ա. ԲՄԱՇԵՆ ՄԷՋ

Լաթալիսեան ճշմարտութեան չափ բացայայտ իրողութիւն մըն է թէ ներկայ քաղաքակրթութեան հապշտապ վազքը և համաչափիկ գիտութեան ու գրականութեան երիւներանգ ցոլարձակումները մէկ կողմէ, իսկ ընդհանուր վաճառականութեան և միջազգային ճարտարարուեստի հսկայական զարգացումը ու տնտեսական մրցակցութիւնն ալ միւս կողմէ, այլ եւս քիչ մը ամէն մարդու՝ անխուսօրէն հարկեցուցիչ կը դարձնեն կրթութիւնը։

Ըստ այսմ, Արմաշ իր օդովն ու դիրքով նիկոմիդիոյ Թեմին մէջ ամէն տեսակէտով յարմարաւոր վայրը արդէն՝ կընայ առանց ժամանակորուստի, իբր նախորդիկ, մտաւիպար հաստատութիւն մը կրթական ռեվիրայ մը հանդիսանալ. մնաց որ Արմաշի Խնամակալութեան հետ Դպրեվանքին գոյութիւնն ալ զարդիս՝ օրուան խնդրի կարգ անցած ըլլալով, մեզ համար անկեղծօրէն բաղձալի է որ սոյն օգտակար թեկնածութիւնն ալ՝ իբր այժմէական չահագրգռական հարց՝ Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ մասնաւոր հոգածութեան և լուրջ նկատման արժանանայ։ Այս մասին արդէն քանի մը տարի առաջ Ամարաստրցիներուն կողմէ յայտնուած փափաքին վրայ, վերջին այցելութեան պահուն Դուրեան Սրբազանն ալ հաճ և հաւան գտնուած ու ջատագոված է Արմաշի Դպրեվանքին ծածկիկ կամ մօտիկ կեդրոնական, աշխարհիկ, գիշերօթիկ դպրոցի մը հիմնուելուն գեղեցիկ գաղափարը, որ ապահովաբար մէկ և միակ նպատակ պիտի ունենայ, միջավայրին պահանջմանց համապատասխան գործի մարդիկ պատրաստել՝ գլխաւորաբար լեզուական ու առեւտրական ուղղութեամբ։

Բաց ասած, Վիճակիս Առաջնորդ՝ Ցուակիմեան Արքեպիսկոպոսը, որ հանրային կրթութեան և իր սիրական հօտին ընդհ. զարգացումին աւագ խնդրով միշտ զբաղիլ չատ կ'ախորժի, տարակոյս չունինք որ մասնաւոր համակրութեամբ մը և անխառն հաճոյքով մը պիտի ողջունէ Արմաշի մէջ ցանկալի իրականացումը վերեւ յիշուած կրթական վառարանին, և որուն շուտափոյթ բացումին յուսալից կը սպասեն շատ մը խոհուն և ղեղջուն ծնողներ, որոնք մէկ օրէն միւսը լրջօրէն կը մտմտան ի մասին իրենց հոգեհատոր զաւակներուն ապագայ ճշմարիտ դաստիարակութեան և անոնց արժանավայել կենցաղավարութեան միանգամայն։

Գաւառացի հայլ մը ուսումնատենչ, թոշակաւոր ուսանողներ արդէն իսկ պատրաստ անմամբեր կը սպասեն բացմանը Արմաշեան սոյն կեդրոնական կրթարանին, (որուն կարեւորութիւնը Արեւելքի արդէն քանիցս չեշտած է,) այս մասին առանց նոյն իսկ ստիպողական պէտք ունենալու նոր, բուխսիրտ բարեարարներու։

Հետեւաբար այլ եւս կը մնայ չե՛շտ նախաձեռնութեանը Օրմանեան Սրբազանի, որուն գործնական մտքէն և կրթասիրական ոգիէն եւս կը սիրենք զայն ակնկալել վստահօրէն։

Աւարազար — ՋԱՐԵՀ ԿԷՆՃԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ս. ՇԹԱՅՆ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Հանրութենեն կը խնդրուի այցելել Շթայնի մեծ վաճառատունը, տեսնելու համար նոր հասած նորաձեւ ապրանքներ։

Ա. ՊՐԱՆԴՆԵՐ

Արանց, կանանց և աղջկ զգեստներ, պոնչոներ՝ ֆրանսական ու անգլիական, շապկեղէն, գլխարկ, մարքէնիէ առարկաներ, ձերմակեղէն, «Կիւեռ»յի ձգափոկեր, տոկուն կօշիկներ՝ Ռուլքովլոր և Սթօն Շու գործարանին, անուշահոտութիւն, ձեռնոց և ճամբորդութեան առարկաներ։ 50—12

Ց. Դ.— Շթայն վաճառատունը միշտ ամենամեծ առաւելութիւններ կ'ընծայէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն։

ՅՍՕՐՈՒՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 14 յունիս.— Բարիզի Սակարանը չատ անոպասս տրամադրութիւններով բացուեցաւ։ Բոլիմերու վաճառողները գիներուն վրայ կը ճնշեն՝ տասնըհինգօրեայ բոլոր բոլիմները լքանել տալու։ Ատոնց փոխարէն բոլիմները տեղի ունենալուն պէս, գնումներ կը կատարուին, որոնք հրապարակը կը բարձրանան։ Օմմ. մինչեւ պարտաթուղթերը որոնք 93,07 բացուած էին, 93.42 գոցուեցան։ Ռիօ Թինթոն 2063 իջնելէ ետքը, 2117 գոցուեցաւ։ Պլինձի գինը քիչ մը լաւացաւ էր՝ 92 անգլիական ոսկի։ Նիւեորքի հրապարակը ընդհանուր կերպով հաստատուն էր։ Փակումը տեղի ունեցաւ լաւագոյն հակումով մը։

ՇԼՕ-ՊՈՒՐԳ.— Այս առտու նախագահ Պ. Ֆալիէռ, նախարարապետ Պ. Քլէմանսոյի և ծովային նախարար Պ. Թոմսոնի հետ, գնաց ընդ առաջ Վիքթորիա-Եմմանուէլ զբօսանաւին որուն ժամանումը ծանուցուած էր։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիլոն հիւանդ ըլլալով չկրնար Շերպուռ երթալ։ Ֆրանսայի նախագահը Վիքթորիա-Եմմանուէլ զբօսանաւը մտաւ և բարի գալուստ մաղթեց Տանըմարքայի թագաւորին ու թագուհիին։ Երկու կողմի հեւաւորդներուն ներկայացումէն անմիջապէս ետքը, Ֆրանսայի հիւսիսային նաւաբեմին նաւային հանդէսը տեղի ունեցաւ։ Ժամ 9ին արքայական զբօսանաւը մօտեցաւ քարափին, ուր ցամաք ելան թագաւորը, թագուհին ու նախագահը։ Նաւարանին մէջ սեղան մը տրուեցաւ։ Բիչ վերջը՝ ժամ 11.35ին հիւրերը Բարիզ ուղեւորեցան։ Քարափին մինչեւ նաւարան և անկէ մինչեւ կայարան ժողովուրդը խանդավառութեամբ ողջունեց Տանըմարքայի թագաւորը և թագուհին։

ՌՈՒԱՆ.— Նախագահական կառախումբը ժամ 5.55ին հասաւ Ռուա որ Պուլոնեռի կայարանը։ Տիկին Ֆալիէռ, նախարարները և բարձրաստիճան պաշտօնատարները կը սպասէին։ Պաշտօնական ներկայացումներէ ետքը Տանըմարքայի թագաւորը ու թագուհին առաջնորդուեցան արտաքին գործոց պաշտօնարանը, ուր պիտի ընակին։ Ժողովուրդը, որ խիստ բազմաթիւ էր, մեծ խանդավառութեամբ ողջունեց հիւրերը։ Բազմութիւնը այնքան չատ էր, որ Շանզ-Էլիզէի պողոտայի վրայ անցուդարձը գրեթէ կարելի չէր։ Թագաւորը ու թագուհին առանձին պիտի ճաշեն։ Ցուսալի է թէ Պ. Բիլոն որ հարբուխ եղած է, վաղը կարենայ դուրս ելլել։

ԹՈՒԼՈՆ.— Այսօր հրդեհի նկրնաւորութիւն մը պատահեցաւ Պահնիլս զրահաւորին մէջ։

ԼՍ. ՀԷ.— Օգոստոս 2ին մեծ հանդէսով պիտի կատարուի հիմնարկէքը Խաղաղութեան Պալատին, որ պիտի կառուցուի Պ. Բարնէկիի նուիրած յիսուն մլիոն ֆր.ով։ Տէրութեանց բոլոր պատուիրակները ներկայ պիտի գտնուին։ Դեսպանասորհուրդին բացման պատրաստութիւնները աւարտած են։

ՍԱՆ-ՖՐԱՆՇԻՍԿՈ.— Սան-Ֆրանսիսքոյի քաղաքապետ Պ. Շմից դատապարտուեցաւ, երկրաշարժէն ազդածներուն ի նպաստ կատարուած հանգանակութեան գումարը իւրացուցած ըլլալուն համար։

ԲԱՐԻԶ.— Բրքի Բառիզիկն կ'ըսէ թէ, նախապէս ծանուցուածին հակառակ, զէնքնկեցութեան խնդրոյն վերաբերութեան համար Ռուսիա նախաձեռնութիւն պիտի չտանձնէ, բայց ռուս պատուիրակները պիտի պահանջեն ճշդել այն պարագան, ուր իրաւաբարութիւնը պարտաւորիչ պիտի նկատուի։

ԼՈՆՏՈՆ.— Տէյլի Թէլեկրաֆ կ'ըսէ թէ բոլոր տէրութիւնները կը հաւանին որ Լա Հէյի Դեսպանասորհուրդին նիստերը հրապարակային ըլլան։ Միայն փոքր Պետութիւները կ'ընդդիմանան այդ առաջարկութեան, սակայն յուսալի է անոնց համաձայնութիւնը ձեռք բերել։ Սրանցմէ կը յայտարարէ թէ Անգլիա ալ դիտողութիւններ կ'ընէ՝ նիստերը հրապարակային կատարելու ծրագրին դէմ։

ԼՍ. ՀԷ.— Այսօր տեղի ունեցաւ տէրութեանց պատուիրակներուն նախապարտական գումարումը։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը, յունիսի Հիւսիսային ծովուն մէջ պտոյտ կատարած պահուն, պիտի տեսակցի Նորվէկիոյ թագաւորին ու թագուհիին հետ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Սեւ Լեռան Նիքոլա իշխանը, երէկ, այցելութիւն տուաւ Ցուեռնատանի Օլկա թագուհիին։ Նիքոլա իշխանը, այսօր, Բոնթրէքսէվիլ կ'ուղեւորի։

ԱԹԻՆԵՐ.— Հրդեհ ծագեցաւ Երեսփ. ժողովի շէնքին ետին։ Բուրուքլի քիւլպը, ուրիշ տան մը վարի յարկերը և երեք ուրիշ շէնքեր այրեցան։ Վնասը 300,000 արամիէն աւելի է։

ԶՈՒՐԻՆԷ.— Սեւ Լեռան կառավարութիւնը ներկայացուցիչներ պիտի կարգէ Վիեննայի, Պէլկրատի ու Սոֆիայի մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ճարտնցի Նիշի զօրավարը ուսումնասիրութիւններ պիտի կատարէ աւստրիական հեծելազօրքերու մասին, իբրեւ ամէնէն լաւ կազմակերպուածներէն մէկը։ Ռուսեւճարտնական վերջին պատերազմին ատեն տեսնուեցաւ թէ ճարտնական հեծելազօրքերը թերի են։ Նիշի զօրավարը ներկայ պիտի գտնուի Պրիւքի մէջ կատարելիք ռազմափորձերուն։ Ցարանց Նոզէկ կայսեր ներկ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ (110)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՅԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԷՊԻ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

ԳԼՈՒԽ Վ.ԵՑԵՐՈՐԴ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Ամէն ջանք ըրաւ՝ ի գլուխ հանելու համար խորհրդաւոր պատրաստութիւնները։ Երբ ապարանքին ջահերը վառուեցան, իր ծաղկաւէտ լամպակին վրայ աչք մը նետելով կրցաւ ըսել Թէթ-տ'Էկլ.

—Ամէն ինչ պատրաստ է։

Ընդհանուր խօսակցութեան ձայներ և մեծաքսէ շրջագգեստներու շշուկներ լսուեցան մեծ անդաստակէն։ Թէթ-տ'Էկլ առաջին սրահի մուտքին մէջ նստաւ, հրաւիրեալներն ընդունելու համար։ Աչխարհիկ անձերու տողանցումն սկսաւ։ Ընդարձակ սենեակներու շարքը, շքեղօրէն զարդարուած, հետզհետէ լեցուեցաւ քլիւպի անդամներով և փայլուն արդուզարդեր կրող կիներով։

Երաժշտութեան և խաղի սրահները լեցուած էին հրաւիրեալներով։ Զուարճասէր Բարիզցիները այդ իրիկունը ժամադիր եղած էին Մարքիզին ընակարանը։ Հրաւիրեալներու յոգնախուռն բազմութեան վրայ խօսելով, բարեկամներ կը շուայլէին իրենց սովորական խնկարկութիւնը։ Բայց Թէթ-տ'Էկլ ջղաձգիւռ կը թուէր և մտիկ չէր ըներ այդ խօսքերուն։

Քանի մը գիշերուընէ ի վեր՝ միևնոյն երազը կը տեսնէր Լիւսիէն տը Վիլիէ, երբ քունը կը առնէր։ Շատ տարիներ առաջ ընդարձակ ծովուն մէջ խորասուզուած ձուկ մը յարութիւն կ'առնէր՝ սպառնալով իրեն։

Այդ մարդն էր մաք տը Վիլանարի, երիտասարդութեան բարեկամը Լիւսիէն տը Վիլիէի, որուն տեղ ինք անցած էր՝ սպասնելէ յետոյ զանի։

—Ինչո՞ւ այդ անհեթեթ երազը, կը խորհէր Թէթ-տ'Էկլ, ձեռքի սեղմումներ և մպիսներ բաշխելով մեքենաբար։ Յիշողութեան ինչ քմայքով վերստին երեւան կուգար այդ մոռցուած ուրուականը։ Կը՛զ. խղճի խայթ ունենալու առենը անցած է։

Հեգնական արտայայտութիւն մը սարդեցաւ աւազակին դիմագծերուն վրայ, խղճի խայթը աչքի առջեւ բերելով։

Այդպիսի ակարութիւն մը երբեք ունեցած չէր Թէթ տ'Էկլ։

—Պա՛հ, չարաչար աշխատութեան հետեւանք է, խորհեցաւ Թէթ տ'Էկլ։ Տարբեր խնդիր՝ եթէ տեսակ մը նախագիտակցութիւն ըլլայ գործին մէջ, որ ջղայիններուն կը յայտնէ վտանգի մը մօտալուտ հանդամանքը...

Թէթ տ'Էկլ նայուածք մը ձգեց պատի ժամացոյցին վրայ և համր ծիծաղ մը կիսովին բացաւ իր նուրբ շրթունքները։

—Ժամը տասնըմէկին տասը կայ։

Քան վայրկեանէ ի վեր արձակաղէնները խումբ, որուն մէջ դեղեցիկ սեռը կը ներկայացնէր Մարթին, գայլերու բառուղիին քարայրին մէջ կը սպասէր պատին ժամանման։

Թէթ տ'Էկլի մէկ բացորոշ հրամանը այդտեղ համախմբած էր մեղսակիցները, մեծէն մինչև փոքրը։ Կեղծ բանալիի միջոցաւ կատարուած գողութիւնները անակնկալ շահեր պարգեւած էին։ Կողոպուտը բաժնելէ յետոյ նոր գործ մը պիտի ուսումնասիրէին, որ սքանչելի արդիւնք կը խոստանար։

Իրենց պետէն աւելի պարկեշտ, հաւակառ մոլորած հոգի մը ունենալնուն, անոնք հաւատ ընծայած էին Թէթ-տ'Էկլի խօսքին։ Կրնային գուշակել թէ այդ նողկալի արարածէն աւելի գէշ թշնամի չունէին։

Թէթ տ'Էկլ դժոխային ծրագիր մը կը յղանայ և կը գործադրէ։ Իր մեղսակիցները կը փճանան բոլորովին։ Մինակ կը մնայ ալ եւս։ Ընկերներուն բոլոր բաժինները կ'իւրացնէ և մնացպէս կը հարստանայ։ Ո՛չ մէկ խղճի խայթ կը զգայ իր սոսկալի արարքներուն հանդէպ, ոչ մէկ զղջում կ'արթննայ փտախտէ վարակուած հոգիին մէջ։ Նոյնիսկ Լիլիէեի ու Մարթինի չի խնայեր, որոնք անձնուէր և հիացող կը հանդիսանային իրենց պետին հանդէպ։

Լիւսիէն տը Վիլիէի հակտին վրայ յաղթական նշոյլներ կը տեսնուէին։ Ի՛նչ փոյթ թէ Լէնօր ետ առած էր աղջիկը։ Հիմա կրնար բերան տալ զինքը։

Ալ եւս մտքին մէջէն կը վանէր նախազգացումներու նմանող սեւ գաղափարները։

Գայլերու Բառուղիին դուրս ելլելուն պէս կառախումբ մը պիտի նետէր ինքզինքը, օտար երկիր մը երթալու համար, առանց վտարման վախ ունենալու։

Մնաց որ այդ ճարտար կատակերգակը բոլորովին կերպարանափոխ պիտի ըլլար։ Տարբեր անուն և նոր դէմք մը առած, բախտախնդիր կեանք պիտի վարէր, քանի որ գրպանները ալ պանքոտներով լեցուն էին։

Ժամը տասնըմէկը քառորդ անցած էր։ Պէտք էր մեկնիլ։

Լիւսիէն տը Վիլիէ հրաժեշտի հեգնական նայուածք մը ձգելով զինքը շրջապատող փայլուն բազմութեան վրայ, աչքերը ուղղած է դրան մը։ Բայց իսկոյն ետ կը քաշուի, աչքերը խղճրցած ու ապշահար։

Ոսկիանական պաշտօնատար մը, իրեն յատուկ նշաններով Լիւսիէն տը Վիլիէի առջեւ կը կանգնի։ Թաղին ոստիկանութեան քոմիսէրն է։

—Պ. Լիւսիէն տը Վիլիէ, յանուն օրինաց կը ձերբակալեմ ձեզ, ըսաւ։

Թէթ տ'Էկլ նողկանքով ետ հրեց իր վրայ ծանրացող ձեռքը։ Հակառակ զինքը պատող անձկութեան, պայքարի պատրաստուեցաւ։

—Լիւսիէն տը Վիլիէն չեմ ես, այլ մաք տը Վիլանարին։ Ապացուցանելը շատ դիւրին պիտի ըլլայ...

Բայց խօսքերը նուազեցան թշուառականին շրթունքներուն վրայ և դեփեղին տգեղութիւն մը՝ կծկեց Թէթ տ'Էկլի ջղաձիգ դիմագծերը։

Ոստիկանութեան քոմիսէրին ու իր բոտորդաս պաշտօնեաներուն ետին՝ երեւան եկաւ մարդ մը, որ կը նմանէր վերջին գիշերները Թէթ տ'Էկլի երազին մէջ տեսնուած մարդուն։

—Անպատճառ կ'երազեմ... Մտացուցութեան ենթակայ եմ, կակազեց Լիւսիէն տը Վիլիէ, որ անօգուտ ջանքեր կ'ընէր՝ այդ մղձաւանջէն ազատուելու համար։

Բայց ուրիշ անձ մըն ալ երեւան եկաւ և բարձրաձայն ձայն մը լսուեցաւ որ կ'ըսէր.

—Բիէր տը Սէրիսոլ... Պ. Մարքիզ մաք տը Վիլանարի։

—Կենդանի է եղեր... ի՜նչ ձախաւերութիւն։ Ամ ալ չկրցի մէջտեղէն վերցնել, մրմնջեց Թէթ-տ'Էկլ։ Կորսուա՛ծ է ամէն բան։

Ու դանդաղկոտ քայլերով մինչև կաբասի մը ընկրկեցաւ, որուն կրթնեցաւ։

—Այո՛ Թշուառական, ե՛ս եմ, ըսաւ ճչմարիտ մարքիզը, որուն աչքերը չողեր կ'արձակէին։ Մեռեալներ կան որոնք յարութիւն կ'առնեն, իրենց մարդասպանը չփոթութեան մատնելու և ուրիշներ ալ զոհ չընելու համար անոր։ Ալեքսանդր Նարժաքի սպանիչը դուն ես։ Այդ չարագործութեան պատիժը քառով անմեղը բանտէն պիտի արձակուի։ Կախաղանը քեզի կը սպասէ և հոն պիտի բարձրանաս դուն որ տղաքներ կ'առեւանգես։ Մարդ արդարութեան ձեռքէն չի կրնար խոյս տալ ամէն տեսն։

(Շարունակելի)

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ 2/14 եւ 320 Սէնթր 20 բուսակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Զալաթիա, Նազլը խան, Հէջա էն փողոց, թիւ 14, Թօքէրթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն

Գալիա, մանանհիւղ Օսմ. կայս. Պանքայի նէխն Ճամիի հրապարակ։
Գալիա, Արձանագրութեան դրասենեակ Ընկերութեան, Պահչէ Գարբաս, Թրամուէյի համբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
Գալիա, Մ. Ի. Սաաօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահէմ Գարբաս թիւ 10։
Գալիա, Ապահ պէյ եւ Ընկ., Վէզնէֆիլէր փողոց։
Գալիա, Գ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գարբաս, Իզմիր փողոց։
Գալատիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիու չուկայի հրապարակ։
Գալատիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճառաէրի։
17 Գործակալութիւնք Օսմ. գիւղաւոր քաղաքաց մէջ։

Պէյօղլուքէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բէրա, Մանանհիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Էրէնգիւղ, Թէօկոս Եռանիտէս, Նամակատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռօսի, Պէյօղլուքէրէ ճառաէսի, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրհանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէշնաք, Բ. Սամարիքա։
Մեծ Կղզի, Բէյուլ էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկելիաէս, կայսրանի հրապարակ։
Սան Սթէֆանօ, Քէյլէեան էֆ.։

ՀԻՒՆԵԱՏԻ ԵԱՆՕՍ
HUNYADI JANOS

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

Ազդու, ապահով ու հեշտ կերպով կը ներգործէ

Կը յանձնարարուի ամէն անոնց որոնք ենթակայ են

Սովորական պէղութեան, ստամոքսացաւի, լեարդի հիւանդութեանց, մաղձի խանգարումներու, լեարդային համախտնումի, զանազան տենդերու եւ տաք կլիմաներու յատուկ ուրիշ հիւանդութեանց

Գործածման չափը, իբր մաքրողական՝ 2 գաւաթ, իսկ իբր լուծիչ դեղ՝ 1 գաւաթ.

առտուն՝ բան չկերած խմել 24—17

ՊԷՏՔ Է ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԻՆ ԵՒ ՆՄԱՆՆԵՐԻՆ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 8,000,000 ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 3,700,000 ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Ադրեանոպոլիս, Գալատիա, Գավալա, Կ. Պոլիս (Գլաթիա և Գալաթա), Մանասբիր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Զէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Զէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես Իճարլի և 3, 6, 9, 12 ամսուն որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Մտուկ մը, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—40

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՄՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆրանկ, ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000 ֆրանկի չափ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՇՏՕՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Օրուան զրուշին վրայ վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆերայն տարեկան հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին տակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան եռ առնուիլ ամէն տարի։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան եռ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3	օր	100– 150	ոսկի գումարի համար	
6	»	151– 200	»	»
10	»	201– 500	»	»
15	»	501–1000	»	»
30	»	1001 և անկէ վեր	»	»

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած տարն վճարելով տեղւոյն պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տեղակ ալ կը յանձնէ անչափահսի մնալով, բայց այդ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէրի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Խնայողական Մնուկին գործ։ Վինըր Պանք-Ֆերայն կը դրդռի նաեւ տեղական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Թողեալ հասոյթներու վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ նուազուրդի դրած է հետեւեալները.—

Բաթիէ բէալ (ժուռնալ) պրակ 1400, 17 քիլ. ծանրութեամբ,
Բաթիէ բավիա (Բուսեակ) 102×63, 200 պրակ 17 քիլ. ծանրութեամբ,
Բաթիէ տ'ամպալաժ, մէկ կողմը միայն սաթինէ, 2500 պրակ 17 քիլ. ծանրութեամբ,

Քարթօն	թիւ 15	ծրար	75
»	» 20	»	225
»	» 25	»	100
»	» 30	»	75
»	» 50	»	25

Տոմարի յատուկ 6000 եարտա կտաւ որոնք չանր. Պարտքի մատակարարական ճիւղին մէջ հանրութեան տրամադրութեան տակ դրուած նմոյշին համաձայն, պէտք է առանց ծախքի յանձնուին Պոլիս, Հանր. Պարտքին, վերջնական նուազուրդէն երկու օր յետոյ։ Առժամեայ նուազուրդը պիտի կատարուի 5/18 յունիս երեքշաբթի օրը, կէս օրէն 2 ժամ յետոյ։ Նուազուրդին մասնակցիլ փափագողներէն կը խնդրուի վարչութեան կեդրոնատեղին ներկայանալ վերոգրեալ օրերուն և ժամերուն, և հայթայթուելիք ապրանքին ամբողջական արժէքին հարիւրին 10 դրամ աւանդ ձգել կեդր. Մնացեալը, իբր երաշխաւորութիւն։ Առժամեայ նուազուրդի համար եղած առաջարկները կեդր. Վարչութեան ուղղուելու են կնքուած նամակով, որ պէտք է բովանդակէ նաեւ նմոյշ մը։ Առաջարկուին մէկ որոշիչ նշանը պարտի կրել այդ նմոյշը։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
26/8 յունիս 1907 4—2

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ. եռու երթեան.
1907 մարտ (Ն. Տ.) ուրբաթ օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ՍԲԹ

Կայարան		Կոխմբ. 622 Ապր. եւ Ճմբ. Առտու
Գոնիա	մկն.	11 —
Գաչին խան		11 31
Զումբա		12 15
Արբզ Էօրէն		12 43
Մանասաուն		1 12
Գարաման	ժմն.	1 43
	մեկ.	1 58
Սիարօվա		2 24
Այլանճը-Տէրպէնտ		3 14
Ալաճա		3 50
Էրէյլի	ժմն.	4 15
	մկն.	4 35
Պուլկուրլու	ժմն.	4 50

Դ Ա Ր Գ

Կայարան		Կոխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ. Իրիկուն
Պուլկուրլու	մկն.	5 5
	ժմն.	5 23
Էրէյլի	մկն.	7 20
Ալաճա		7 47
Այլանճա-Տէրպէնտ		8 31
Սիարօվա		9 31
Գարաման	ժմն.	9 37
	մկն.	9 52
Մանասաուն		10 25
Արբզ Էօրէն		10 54
Զումբա		11 30
Գաչին խան		12 6
Գոնիա	ժմն.	12 35

50—5

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԷ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսէսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիաս	4311	Հիտալկա	1531	Մարթելլօ	3709	Սարֆօ	1119
Սէրքի	3607	Տամինս	938	Հինտու	3720	Մէքքաս	3557	Տիբիս	1735
Անճէլօ	1541	Տաւրս	2383	Հորաթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Սթիսոքս	2277	Տրաքս	1713	Հաւմպէց	595	Մանդէպէլլօ		Սցէբս	1203
Պատանս	1822	Տինամս	504	Իակս	2354	Մուցիլլս	3419	Թասս	1323
Պորտինս	1264	Էպքս	3464	Իասոն	5540	Նէքս	1933	Թ. Ուիլսոն	1546
Պրֆֆալս	4481	Էլեսքաս	1520	Ճիւնս	1080	Օտիս	4100	Թոքիս	3337
Գէյրս	1371	Էրսքս	1841	Քլէս	1053	Ֆէնթացիս	4036	Թալէս	1470
Գալիէաս	1837	Ֆիաս	954	Քալբինս	2307	Օրլանս	1535	Օլրպինս	242
Գաբէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Քովնս	1700	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Գաղս	1094	Ֆլամինկս	349	Լէս	1053	Բոլս	510	Վալս	1289
Զիքսկս	2729	Ֆրանչիսքս	4582	Լէքանթս	2272	Բրաֆս	3329	Վալթուրն	2391
Սօսէթս	1831	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Բրինսլաս	1553	Եէսս	1350
Գալորաս	4235	Կիկնս	1143	Լորէնցս	3191	Բալս	1613	Զէքս	1200
Գանկս	2905	Կոզս	1011	Մալմս	724	Բօնէս	1789	Թորս	
Գորաս	895	Կրեանս	1695	Մարէնկս	1273	Բոգաքիս	136	Մայսն	

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած են.

Սիսեռս չոգենաւը, նաւապետ Ռէյնը։
Թալզօ չոգենաւը, նաւապետ Մաքլէրը։

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուին.

Ալեքրօ չոգենաւը, նաւապետ Հիք, ամսոյս 15ին։
Մարիլլօ չոգենաւը, նաւապետ Տօպսն, ամսոյս 22ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԵՐԻԶՕՏ
Թիւ 22 24, Քիւչիւք Միւսէթ խան, Գալաթիա 10 50—34

PHOENIX ASSURANCE Ltd. Co.
«ՖԻՆԻՔՍ»

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782Ի ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869Է Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ եւ վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի եւ կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն առացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է.

ՈՒՂԱՄԱՏՈՒԹԻՒՆ եւ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՄ. 80ամեայ վճարած է առաւել քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ եւ Պոլսոյ եւ գաւառաց՝ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Վիքայիս խան, Պանճ Օրօմանի մօտ, Գալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս
ՅԻՎԱՆ ԹԷՔԷԼԵԱՆ
50—32 Ֆնեզլեան խան

ՇՈՓԵՆԱՒԱՃԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԱՐՈՖԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍ.
Ն. ԲԱՖԷԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԳԱՍՈՒՇԻ ՇՈՓԵՆՍԻԵՐ
Յունիս 17ին, Սիրասի, Սեւ Ծովէն
Յունիս 25ին, Իմիրեղի, Մարմարիայէն
Յուլիս 1ին, Ֆրիժի, Սեւ Ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յունիս 18ին, Անգոլի, Մարմարիա (յատկանշական ուղեւորութիւն)
Յունիս 4ին, Սիրասի, Մուտանիա եւ Մարմարիա։
Յունիս 26ին, Իմիրեղի, Սեւ Ծով։
Յուլիս 2ին, Ֆրիժի, Մարմարիա

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—14 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ (112)

ԹՕՓԼ ՍԱՂՈՒ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՒ Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Ժ.Գ.

ՏՈՒԱՄ ՄԸ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Լիզօն դիտեց որ այդ մարդը նոր բան մը չէր իմացուցած իրեն և թէ Հանրիոյի նամակին մէջ արդէն իսկ կային բոլոր բաները։

—Մինակ ձգեցի՞ք զինքը պանդոկին մէջ։

—Օ՛հ, ո՛չ... պանդոկապետը, Հայր Մուրլօթ հոն է...

—Ձենէ մէկը չգնա՞ց բժիշկ կանչելու։

—Այո՛, գացին, բայց ոտքով հեռու է...

Լիզօն շունչ առաւ։ Իր հարցումին տրուած արագ ու անվստահ պատասխանը կ'ապացուցանէր թէ այդ մարդը չէր ստեր։

Ժիրուլ Թքաւ և ձախակողմ նայելով ըսաւ.

—Լաւ պիտի ըլլար, եթէ երբեք Տորնաք ընտանիքին ալ իմաց տրուէր, բայց Հանրիօ Թոյլ չէր տուած... հարկ էր հեռագանդիլ՝ վիլտ չպատճառելու համար իրեն... և որովհետեւ ձեզ միայն կ'ուզէր՝ ուրիշի իմաց չտրուեցաւ։

—Ժամը քանիին պատահեցաւ այդ արկածը։

—Դրեթէ կէսօրին, այն տաեն երբ ապուր պիտի ուտէին։

—Զարմանալի բան, մրմնջեց Ռօզ, յեղակարծ մտածում մը ունենալէ յետոյ... Հանրիօ կիրակի օրերը չաշխատիր բնաւ...

—Աւարտելու վրայ էր իր աշխատութիւնը, ճամբայ ելլելու համար։ Նոյնիսկ պանդոկին մէջ կը գանգատէին, կրկնելով. «Անհաւասիկ արդիւնքը կիրակի օր աշխատելուն»։

Այդ մարդը ամէն հարցումի պատասխան կը գտնէր։ Լիզօն հանդարտեցաւ, և մթին արահետին մէջ մտնելով արիաբար, ըսաւ.

—Օ՛ն, շո՛ւտ յառաջանանք։

—Այո՛, ես ալ այդպէս կ'ուզեմ, մանաւանդ որ հինգ վայրկեան կորնցուցինք շաղակրատութեամբ։

Լիզօն ու իր ուղեկիցը սկսան յառաջանալ ծառերուն տակէն, որոնց համաչափ շարքը մեռելատանի մը երեւոյթը կ'ընծայէր։ Ձիւներէն և ձմեռնային անձրեւներէն թրջած ճիւղերուն վրայ, որոնք գետնին վրայ տարածուած էին և տրեւգակը դեռ ատեն չէր ունեցած չորցնելու, երկու ճամբորդներուն քայլերը խուլ ձայն մը կը հանէին։ Բանիցս Ժիրուլ, որ առջեւէն կը քալէր զառիթափ արահետին վրայ, ետին դարձաւ, կարծելով թէ Լիզօն իրեն չէր հետեւեր։

Դեռատի աղջիկը կը յառաջանար, բայց մթութիւնը կը ճնշէր սրտին վրայ։ Ծառի կատարներուն մէջ լսուած հովի հեծիւնները Սիպուլոյի կողմէ պատմուած մտացածին աւանդավէպերը և հրաշապատում զրոյցները իր մտքին առջեւ կը բերէին, որ արդէն իսկ գրգռուած էր վրէժէն։ Ճշմարտութեան թռչունն էր որ ամէնէն մթին թաւուտներուն տակ և խոնաւ ու խոր հեղեղատներուն մէջ կը պտտուբաէր, և որ իրեն կ'ըսէր. «Ես չեմ քեզ սիրողը»։ Միւս բոլոր թռչունները կը պատասխանէին. «Կը սիրեմ քեզ»... Նոյնպէս ձկնորսին տղաքը աչքին առջեւ կուգային, իրենց նիզակը, ձին ու շունը միասին առած։ Ու չար ոգին երեւան կուգար՝ խոսի ծղոտներու փոխելու համար զանոնք։ Մնաց որ, վայրի գազանները, հիւրանները և վիշապները կը լափէին կոյսերը... եթէ երբեք գեղադէմ երիտասարդ մը օգնութեան չհասնէր։

Ռօզ-Լիզօն կանգ առաւ։ Բնազդական ու անխորհրդապահ վախ մը կը զգար։

Ինք Լիզօնը չէ՞ր կոյսը։

Ու այդ մթին խորութիւններէն, սուր հեծիւններ կը լսուէին, հրէշ գազան մը դուրս չպիտի գար միթէ...

Սկսաւ բարձրաձայն ծիծաղիլ, քալուածքին ներշնչելու համար խնդրելիքին։

—Խելքո՞ւս եկաւ արդեօք։ Խեղճ Սիպուլօս ինծի կը սպասէ հոս, բարձունքին վրայ...

Ժիրուլ ետին դառնալով ըսաւ.

—Աղջիկները կարիճ չեն ըլլար. ամէն բանէ կը վախնան։

—Չեմ վախնար։

—Օ՛հ, ձեզի համար չեմ ըսեր։

Դեռատի աղջիկը քանի մը քայլ ևս յառաջացաւ։ Բուռն անձկութեան մը մատնուած էր սիրտը։ Այո՛, կը վախնար հեգ աղջիկը։ Ակռաները կը կափկափէին։ Շարունակ կը կրկնէր սա խօսքը, որպէս զի սիրտ առնէր։

—Հանրիո՛ս։ Ո՜ւր է Հանրիոս։

Ցանկարծ երկու արահետներու իրար խաչաձեւած տեղը կանգ առաւ Ժիրուլ։

—Աւասիկ ձեր ճամբան... ուղիղ ճամբայ մըն է, հետեւաբար մոլորելու բան չկայ... Ասկէ անդին պէտք չկայ ձեզ առաջնորդելու... տասը վայրկեանի տեւողութիւն ունի...

Ու գիշերային մթութեան մէջ անհետացաւ, առանձին ձգելով դեռատի աղջիկը...

Իր առաջին սոսկումին մէջ Ռօզ-Լիզօն սկսաւ պոռալ.

—Պարո՛ն, մի՛ բաժնուիք ինէ...

Ռօզ-Լիզօն լսեց ուղեկցին արագ քալուածքը։ Ոչոր գամերով ծածկուած իր կօշիկներով կը մագլցեր ժայռերը։ Նախ կարծեց որ Ժիրուլ ետ կը դառնար։ Բայց ոտնաձայնը հեռացեալ կը տարածուար և հեռաւորութեան մէջ կը կորսուէր։ Այն տեղն վախի բոլոր արտաւիրքներուն, անխորհուրդ սարսափի և աննպատակ սոսկումի մատնուեցաւ։ Այն ուղղութեամբ սկսաւ վազել, որուն կը հետեւէր Ժիրուլ, թախանձելու համար որ կանգ առնէ։ Ծառի մը արմատին մէջ անցան ոտքերը ու հոն ինկաւ։ Իրեն այնպէս թուեցաւ որ օձ մը կը գալարուէր սրունքին. ուստի դէպի ետ ընկրկեցաւ սարսափի ճիչ մը արձակելով։ Յետոյ գետնին վրայ փռուած, չողչողուն աչքեր տեսաւ, որոնք զինքը կը դիտէին և ծառերուն մէջէն կը քթթէին իրենց նայուածքները։ Բաւական տեղն անցաւ մինչեւ որ նշմարեց թէ լուսաւորներ էին տոնք։ Ոտքի ելաւ, իր ձեռքերով կրթնած գետնին վրայ. փակչուն բաներու զգայութիւնը կ'ունենար, պիղծ կենդանիներու՝ որոնք խոյս կուտային մատներուն տակ։ Երկար տեղն սահեցաւ նշմարելու համար թէ ոզորկ քարեր էին տոնք, գիշերային ցօղէն թրջած։ Վերջապէս շարունակեց ճամբան, որուն ուղղութիւնը գտած էր։ Արդէն իսկ մինչեւ հոս եկած էր Սիպուլոյի ընկերակցութեամբ։

—Խեղճ Հանրիո՛ս...

Հեռուն, մեծ անտառին միւս կողմը, ժամացոյցին հնչումը կը լսուէր, հեռաւորութեան մէջ տարածած։

Հովին մէջ գտնուած եկեղեցիի մը ժամացոյցն էր որ կը հնչէր։

Ռօզ-Լիզօն հաշուեց. ժամը ութն էր տակաւին։

Մեծ զարմանք զգաց։ Ընել է երկար ատենէ ի վեր հեռացած էր Ռուաւօմոնթէ... Իրեն այնպէս կը թուէր թէ գիշերը սահած էր ամբողջովին և թէ արշալոյսը պիտի ծագէր ընդհանուր։ Այդ. անտառին մութ անկիւնները լուսաւորող մեղմ ու տարտամ նշոյլը արշալոյսի նշան չէր... Լուսինն էր որ երկնակամարին վրայ կը տեսնուէր։

Ծան